

Čís. 14863.

Ušel-li manželce smrti manželovou právní nárok na byt (§ 91 obč. zák.), jest jí tuto ztrátu nahraditi určitou částkou peněžitou.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1936, Rv I 92/34.)

Manžel žalobkyně, jenž byl domovníkem a měl nárok na naturální byt v ceně 250 Kč, byl usmrčen při srážce vlaku. Žalobou domáhá se žalobkyně vedle jiných nároků i náhrady 250 Kč za to, že smrtí manželovou ztratila právní nárok na naturální byt. Prv ý s o u d žalobu, pokud šlo o tento uplatňovaný nárok, zamítl, o d v o l a c í s o u d žalobě vyhověl.

N e j v y š š í s o u d přiznal žalobkyni jako náhradu za ztrátu naturálního bytu 100 Kč měsíčně.

D ů v o d y :

Manžel žalobkyně neplatil za užívání bytu nic, oba manželé používali naturálního bytu domovnického bezplatně. Bydlí-li žalobkyně nyní u své dcery, která po ní převzala domovnictví, a neplatí-li jí nic za toto bydlení, pak nelze ovšem říci, že jí ušel celý byt, pokud se týče hodnota celého bytu. Ke správnému posouzení věci jest nutné srovnati stav dřívější se stavem nynějším a z tohoto srovnání vyplývá, že stav nynější se pro žalobkyni zhoršil proti dřívějšímu stavu. Neboť žalobkyně, která dříve měla proti manželovi právní nárok, aby jí poskytoval byt (§ 91 obč. zák.), nyní o tento nárok přišla. Ušel jí tedy smrtí manželovou uvedený nárok na poskytnutí bytu. Nelze říci, že nepříznivé následky této ztráty jsou pro žalobkyni vyrovnány tím, že jí poskytuje byt dcera, neboť tu jde jen o ochotu dceřinu. Tato ochota nenahraňuje ze zákona plynoucí jistotu poskytující nárok dřívější. Z toho, že dcera z ochoty nechává matku bydlet u sebe, nemůže dovolatel pro sebe nic vytěžiti, ano nebylo ani tvrzeno, že tato ochota byla projevena za tím účelem, aby žalovaný stát byl zbaven nějaké povinnosti, takže jest přirozené za to míti, že jde o ochotu dcery k matce, založenou na poměru příbuzenském. Nesejde proto se stanoviska žalovaného na tom, jakým způsobem si žalobkyně opatřila náhradu za pozbylý nárok na ubytování, nýbrž rozhodné jest, že dříve měla zajištěný nárok na byt, kterého nyní nemá, a že tuto ztrátu za pravidelného běhu věci je nutné nahraditi placením určité částky, na př. za nájem nebo podnájem. A tuto částku jest žalovaný podle § 1327 obč. zák. povinen žalobkyni hraditi. Hodnotu toho, co žalobkyni v tomto směru ušlo, stanoviti jest podle § 273 c. ř. s. částkou 100 Kč měsíčně, odpovídající asi činži za ubytování starší osoby činící na byt požadavky přiměřené asi takovému stavu, v jakém dosud žalobkyně žila.

Čís. 14864.

Promlčení přetahuje se připojením se poškozeného jako soukromého účastníka k trestnímu řízení s nároky číselně určitými. Od pravoplatného skončení trestního řízení začíná běžeti nová promlčecí lhůta.

Promlčení nenastane, byl-li návrh na pokračování v civilním sporu o náhradu škody podán před uplynutím nové promlčecí lhůty běžící od skončení trestního řízení.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1936, Rv I 440/34.)

Žalobce připojil se k trestnímu řízení jako soukromý účastník s cíferně určitými pohledávkami, jež ještě za trvání trestního řízení zažaloval v částce 12.373 Kč 20 h. Řízení o této žalobě bylo přerušeno podle § 191 c. ř. s. až do pravoplatného skončení trestního řízení, což se stalo dne 19. března 1931 výrokem zprošťujícím žalovaného obžaloby. Návrh na pokračování v řízení o žalobě na náhradu škody učinil žalobce dne 20. října 1932. N i ž š í s o u d y uznávše námitku promlčení opodstatněnou, žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Zákon vyžaduje v § 1497 obč. zák. ku přetržení promlčení, aby bylo »nastupováno« oprávněným proti tomu, kdo se chce dovolávat promlčení, před uplynutím promlčecí lhůty a aby bylo v žalobě řádně pokračováno. Jak bylo vyloženo v rozhodnutí nejvyššího soudu sb. čís. 10907, nemíní se tímto »nastupováním« proti dlužníku jen pořad práva soukromého, nýbrž každý zákonem předepsaný postup, tudíž i uplatnění určitého soukromoprávního nároku v trestním řízení podle §§ 4, 47, 365 a 366 tr. ř. Trestní řízení připojené nahrazuje tu pořad práva, majíc jednodušším a rychlejším způsobem dopomoci poškozenému k odškodnění, pokud k tomu ovšem stačí výsledky trestního řízení. Až do skončení trestního řízení nemůže poškozený věděti, zda bude či nebude nucen nastoupiti řádný pořad práva. V takových případech se promlčení přetrhuje nejen žalobou, nýbrž i prohlášením, obsahujícím v sobě uplatnění určitých číselně vyjádřených soukromoprávních nároků poškozeným jako soukromým účastníkem v řízení trestním (srov. rozh. čís. 12372, 2866 Sb. n. s.). Žalobce uplatnil proti žalovanému určité náhradní nároky v trestním řízení, vedeném proti žalovanému, připojiv se k němu jako soukromý účastník dne 15. září 1928 a to s nároky na náhradu za poškození zboží ve výši 5.559 č 50 h a za poškození automobilu ve výši 8.857 č 18 h, kteréžto nároky později žalobou, o niž tu jde, zažaloval ve výši 12.373 Kč 20 h. Trestního řízení žalobce se činně zúčastnil, byv v něm zastoupen advokátem, až do pravoplatného skončení, t. j. do 10. března 1931, kdy byl žalovaný pravoplatně zproštěn obžaloby pro přestupek § 335 tr. zák. a žalobce byl odkázán se svými náhradními nároky na pořad práva soukromého. Podle toho, co bylo vyloženo, byla promlčecí lhůta § 1489 obč. zák. přetržena tímto připojením se žalobce jako soukromého účastníka k trestnímu řízení s číselně určitými nároky, neboť toto připojení a soudní uplatňování jest klásti na roveň podání žaloby, pokud jde o otázku přetržení promlčení. Toto přetržení promlčení trvalo od 15. září 1928, kdy se žalobce jako soukromý účastník

připojil k trestnímu řízení, až do 10. března 1931, kdy bylo trestní řízení pravoplatně skončeno. Od 11. března 1931 počala pak běžeti nová zákonná promlčecí lhůta, neboť z pojmu přetržení promlčení vyplývá, že doba dosud uplynulá se nepočítá a že lhůta promlčecí počne běžeti celá znovu (srov. rozh. čís. 7651 Sb. n. s.). Z toho plyne závěr, že jest pro spor bezvýznamná okolnost, kterou považovaly nižší soudy za rozhodnou, že totiž žalobce podal již za trestního řízení dne 25. října 1928 žalobu na náhradu škody a že v této žalobě, o níž bylo sporné řízení přerušeno podle § 191 c. ř. s. až do pravoplatného skončení trestního řízení, vedeného proti žalovanému, řádně nepokračoval, učiniv návrh na pokračování ve sporu teprve dne 20. října 1932. Usuzovaly-li nižší soudy z této okolnosti, že žalobce, podav návrh na pokračování v řízení o uvedené žalobě po více než 19 měsících po skončení trestního řízení, projevil trvalý nezáměr na sporu, a že právní účinky přetržení promlčení podáním této žaloby podle § 1497 obč. zák. nenastaly, neposoudily věc správně po stránce právní v otázce promlčení žalobního nároku, neboť přehlédly, že v souzené věci promlčecí lhůta (§ 1489 obč. zák.) pro připojení se žalobce jako soukromého účastníka k trestnímu řízení začala běžeti od 11. března 1931 znovu. Poněvadž návrh na pokračování ve sporu, učiněný dne 20. října 1932 u soudu, byl podán ještě před uplynutím této nové promlčecí lhůty, nenastalo promlčení žalobního nároku. Pro odchylný právní názor v otázce promlčení nezabývaly se nižší soudy ostatními námitkami, jež žalovaný vznesl proti žalobnímu nároku ve věci samé, takže jest řízení kusé (§ 503 čís. 2 c. ř. s.).

Čís. 14865.

K § 231 ex. ř.

Byl-li proti odkázání na pořad práva podle § 231 odst. 1 ex. ř. podán rekurs, počíná se měsíční lhůta podle § 231 odst. 2 ex. ř. teprve dnem doručení usnesení vyřizujícího rekurs neb dovolací rekurs.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1936, R II 604/35.)

Rozvrhovým usnesením ze dne 24. září 1935 bylo vysloveno, že částka 30.447 Kč 50 h přikázaná vymáhajícímu věřiteli Robertu L-ovi na částečnou úhradu jeho vykonatelné pohledávky bude v důsledku platební záповědi a ustanovení § 383 a násl. zák. čís. 76/27 sb. z. a n. po právní moci tohoto usnesení s přirostlými úroky poukázána bernímu úřadu v Č. T. Banka Č. T. (knihovní věřitel) byla odkázána se svým odporem na pořad práva, proti čemuž podala rekurs. Současně byla jí usnesením prvního soudu ze dne 7. října 1935 prodloužena lhůta podle § 231 ex. ř. o měsíc. Rekursní soud návrh zamítl proto, že lhůta § 231 jest lhůtou zákonnou, nikoliv soudcovskou, takže ji nelze prodloužiti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.